

Lausunto korkeakoulutuksen saavutettavuussuunnitelma 2021

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/3884/2020

Tavoite 1. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee korkeakoulutuksen saavutettavuutta koskevat säännökset yliopistolakiin ja ammattikorkeakoululakiin.

Vastaus 5

Tavoite 2. Korkeakoulut laativat omat saavutettavuussuunnitelmansa

Vastaus 1

Kommentti: Saavutettavuussuunnitelman laadintaa varten toivotaan mahdollisimman konkreettiset ja selkeät ohjeet, joissa on myös mainittuna keinoja tavoitteiden saavuttamiseksi ja mittaamiseksi.

Tavoite 3. Opetus- ja kulttuuriministeriö kytkee korkeakoulujen saavutettavuussuunnitelmat osaksi korkeakoulujen tulosohjausta ja laadun arviointia

Vastaus 5

Kommentti: Seurantaa varten toivotaan toimivia työkaluja. Pitäisi tietää enemmän mekanismista ja vaikutuksista

Tavoite 4. Opetus- ja kulttuuriministeriö tuottaa korkeakouluopiskelijoiden taustoista yhteistyössä Tilastokeskuksen kanssa korkeakoulutuksen ja korkeakoulun saavutettavuutta koskevan tietopohjan vahvistamiseksi opetushallinnon tilastopalvelu Vipusen tietokantaan indikaattorit, jotka mahdollistavat saavutettavuuden edistymisen säännöllisen seurannan.

Vastaus: 3

Kommentti: Myös tämän suhteen toivotaan työkalua, jolla voidaan edistymistä seurata.

Tavoite 5. Opetus- ja kulttuuriministeriö perustaa korkeakoulutuksen saavutettavuusfoorumin korkeakoulutuksen saavutettavuuden edistämiseksi ja jatkuvan, yhteistyössä tapahtuvan kehittämisen mahdollistamiseksi. Foorumi toimii tutkijoiden ja muiden keskeisten toimijoiden kohtauspaikkana ja alustana tutkimustulosten, kokemusten ja hyvien käytäntöjen keskinäiselle jakamiselle. Foorumi laatii korkeakoulutuksen saavutettavuuden kansallisen toimenpideohjelman ja tukee korkeakouluja niiden saavutettavuussuunnitelmatyössä.

Vastaus 1

Kommentti: Tavoitetta pidetään kannatettavana ja toivotaan, että se toimii toimenpiteiden ja kehittämisen osalta hyvänä kanavana, jossa hyvät ideat ja toimintatavat jaetaan avoimesti myös muille. Tutkimukseen perustuva kehittäminen nähdään tarpeellisena.

Tavoite 6. Koulutus- ja osaamistasoa nostetaan

Vastaus 1

Kommentti: Mielestämme tavoiteltavaa olisi se, että niille, joilla on halua ja motivaatiota korkeakouluopiskeluun ei syntyisi saavutettavuusesteitä.

Tavoite 7. Korkeakoulujen toimintamalleja ja -rakenteita uudistetaan. Korkeakoulut toteuttavat vuoteen 2030 mennessä yhteisen visionsa mukaisen yhtenäisen digitaalisen palveluympäristön. Korkeakoulut tarjoavat yhteisen, saavutettavan digiopintotarjonnan, jota oppija voi hyödyntää koulutustaustasta, työmarkkina-asemasta tai koulutusasteesta riippumatta, molemmilla kansalliskielillä. Kokonaisuus perustuu jaettuun tietoon ja se avaa oppimisen kansalliset tietovarannot ihmisten ja yhteiskunnan käyttöön. Tiedolla johtamisen avulla kehitetään jatkuvasti pedagogisia ratkaisuja ja uudistetaan korkeakoulujen toimintatapoja ja -malleja. Opetus- ja kulttuuriministeriö uudistaa korkeakoulujen koulutusvastuiden säätelyä.

Vastaus 1

Tavoite 8. Opettajankoulutuksissa huomioidaan entistä paremmin saavutettavuuteen, tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyvät kysymykset.

Vastaus 1

Tavoite 9. Uudistetaan korkeakoulujen ja oppilaitosten nykyistä työikäisille kohdennettavaa koulutustarjontaa työelämän ja korkeakoulujen välisenä yhteistyönä.

Vastaus 1

Tavoite 10. Luodaan uusia, joustavia, lyhytkestoisia, räätälöityjä ja työelämän tarpeisiin vastaavia koulutuspalveluita.

Vastaus 1

Kommentti: Korkeakoulujen käytännön toiminnassa näkyy voimakas linjaus englanninkielisen opetuksen lisäämiseen, koska tutkintojen viitekehysten osaamistasokuvauksissa korostuu englanninkielen taito tai ainakin yhden vieraankielen taito. Opintoja on näin ollen helppo järjestää

englanninkielisinä, koska samalla saadaan ryhmään sekä kansainvälisiä opiskelijoita että suomenkielisiä opiskelijoita. Nykyiset TEMin rekrytointi- ja täsmäkoulutukset ovat hyviä työkaluja.

Tavoite 11. Saavutettavuutta edistetään aktiivisesti ja suunnitelmallisesti osana korkeakoulun strategiaa

Vastaus 1

Kommentti: Tähän on tärkeä saada yhtenäiset ohjeet siitä, miten saavutettavuuden toteutumista arvioidaan.

Tavoite 12. Korkeakoulun saavutettavuussuunnitelman toteutumista arvioidaan säännöllisesti

Vastaus 1

Kommentti: Pitää muistaa, että toimintakulttuuri ei muutu vain nimeämällä joku tai jotkut koordinoimaan haluttua muutosta vaan tarvitaan laajaa ja avointa keskustelua asiasta. Mekanismit ja vaikutukset kaipaavat konkretiaa.

Tavoite 13. Saavutettavuus otetaan huomioon korkeakoulun hankinnoissa ja tuotekehityksessä

Vastaus 3

Kommentti: Tärkeämpää kuin se, että hankinnat toteutuvat saavutettavina on se, että henkilöstö korkeakoulussa ymmärtää saavutettavuuden merkityksen. Korkeakoulun tutkimustoiminnan avulla voidaan lisätä minkä tahansa hankinnan saavutettavuutta ja yhteiskunnan muutosta saavutettavammaksi.

Tämän pitäisi toisaalta olla itsestään selvyyys ja nykyisillä kilpailutusohjeistuksilla hoidettavissa; korkeakoulun tulee seurata julkisen kilpailutuksen sääntöjä, jonne tämä tulee rakentaa sisään

Tavoite 14. Korkeakouluyhteisössä toimivien saavutettavuusosaamista kehitetään suunnitelmallisesti

Vastaus 1

Kommentti: Tähän laadittava korkeakoulun saavutettavuussuunnitelma varmasti ottaa kantaa. Saavutettavuus on näin liitettävä myös opetussuunnitelmiin ja niiden geneerisiin osaamisiin.

Tavoite 15. Opiskelijat ja henkilöstö osallistuvat korkeakoulun toiminnan ja saavutettavuuden suunnitteluun ja kehittämiseen

Vastaus 1

Tavoite 16. Korkeakoulu edistää hyvinvointia ja avointa vuorovaikutusta: korkeakoulu on syrjinnästä, häirinnästä ja rasismista vapaa opiskelu- ja työpaikka

Vastaus 1

Kommentti: Organisaatioilla tulee olla menettelytavat ja mallit toiminnalle, jos ja kun koetaan tai havaitaan syrjintää.

Tavoite 17. Opetus- ja toteutussuunnitelmissa otetaan huomioon opetuksen ja oppimisen saavutettavuus

Vastaus 1

Kommentti: Pidämme tavoitetta on oikein hyvänä ja kannatettavana.

Tavoite 18. Opiskelijoiden yksilölliset tarpeet otetaan huomioon henkilökohtaisessa opintosuunnitelmassa (HOPS) ja opiskelijoita tuetaan opiskelussa

Vastaus 1

Kommentti: Tarvitaan yhteiset toimintatavat siihen, kuka tukee, millä tavoin tukee ja millä resurssein tukee. Tiedon kerääminen on tärkeämpää osana opiskelijoiden ohjaamisen resurssointia varten kuin laatujärjestelmää varten.

Tavoite 19. Opetus- ja ohjaushenkilöstö osaa ottaa huomioon opiskelijoiden moninaisuuden ohjauksessa, opetuksessa ja osallisuuden tukemisessa

Vastaus 1

Tavoite 20. Opiskelija saa tarvitsemansa tuen ja ohjauksen, yksilöllisiä järjestelyjä ja hyvinvointia tukevia palveluita kaikissa opintojen vaiheissa.

Vastaus 1

Tavoite 21. Opiskelijan oikeus yksilöllisiin opiskelujärjestelyihin ja laadukkaaseen opetukseen toteutetaan

Vastaus 1

Kommentti: Kommentti koskee tavoitteita 19-21, näissä tavoitteissa on jonkun verran päällekkäisiä asioita ja toivoisimme ne konkreettisemmiksi

Tavoite 22. Lisätään tutkimusta erilaisista taustoista tulevien opiskelijoiden korkeakoulutukseen siirtymisestä, opiskelusta ja työllistymisestä. Tutkitun tiedon pohjalta vahvistetaan korkeakoulujen edellytyksiä lisätä erilaisista taustoista tulevien opiskelijoiden ja opiskelijaryhmien tarvitsemaa ohjausta ja tukea.

Vastaus 1

Tavoite 23. Korkeakoulujen opiskelijavalintaa kehitetään saavutettavuuden parantamiseksi

Vastaus 2

Kommentti: Tavoite on iso kokonaisuus asioita, kannatamme tutkimukseen perustuvaa toimintaa. Mielestämme valintakokeen tulee olla linjassa opintojen kanssa ja olla muodoltaan myös linjassa tulevien opintojen kanssa. mahdollisuus valmistautua valintakokeeseen on osa saavutettavuutta, koska ennakointi on tärkeitä esim. jännittäjälle tai lukivaikeuksista kärsivälle.

Tavoite 24. Korkeakoulun opiskelijavalintaa koskevassa viestinnässä otetaan huomioon hakijoiden moninaisuus ja tiedon saavutettavuus

Vastaus 1

Kommentti: Viestinnässä on tärkeitä tuoda esiin myös opiskelun vaatimukset niin, että hakija ymmärtää ne.

Tavoite 25. Hakijoiden yhdenvertaisuus valintaprosessissa turvataan

Vastaus 1

Tavoite 26. Henkilöstön osaamista arvioidaan ja kehitetään vastaamaan yhdenvertaisten mahdollisuuksien toteutumista opiskelijavalinnoissa

Vastaus 1

Tavoite 27. Korkeakoulut lisäävät laajapohjaisella yhteistyöllä ulkomaalaisten opiskelijoiden ja tutkijoiden rekrytointia suomalaisiin korkeakouluihin. Osaajatarpeisiin vastaamiseksi vuosittainen uusien ulkomaalaisten tutkinto-opiskelijoiden määrää kasvaa nykyisestä kolminkertaiseksi, viiteentoistatuhanteen vuoteen 2030 mennessä. Huolehditaan englanninkielisen koulutustarjonnan riittävydestä korkeakoulutuksessa.

Vastaus 1

Kommentti: Olisi tärkeätä, että ulkomailta tulevien ihmisten opiskelukyky ja saavutettavuustarpeet voidaan arvioida ja huomioida ja rakentaa enemmän mahdollisuuksia kuin esteitä.

Tavoite 28. Korkeakoulut integroivat kansainväliset osaajat korkeakouluihin, suomalaiseen yhteiskuntaan ja työelämään yhteistyössä elinkeinoelämän ja julkisen sektorin työnantajien kanssa. Tutkinnon suorittaneista ulkomaalaisista opiskelijoista 75 prosenttia työllistyy suomalaisille työmarkkinoille.

Vastaus 1

Kommentti: Tässä tavoitteessa olisi tärkeä näkyä kaikkien valmistuneiden työllistyminen. Suunnitelma luo selkeän kuvan tilanteesta huomioiden kaiken sen suuren työn, mitä tällä rintamalla nyt ympäri Suomea tehdään. Varsinaisen koulutuksen lisäksi kotimaisten kielten taito ja työelämäyhteydet ovat tärkeitä siinä, miten korkeakoulutuksesta rakennetaan maahanmuuttajille ja ulkomaalaisille sellainen, että se työllistää.

Tavoite 29. Opiskelijoiden maahantulon sujuvoittamiseksi otetaan käyttöön kansallinen D-viisumi opiskelijoille sekä selvitetään ulkomaalaislainsäädännön uudistamista siten, että se tukee tutkinnon suorittaneiden pysyvää Suomeen jäämistä.

Vastaus 1

Tavoite 30: Korkeakoulut lisäävät opiskelijoiden, erityisesti ulkomaalaistaustaisten ja muiden korkeakoulutuksessa aliedustettuihin ryhmiin kuuluvien opintojen aikaista verkostoitumista työelämään, edistävät osaamisen tunnistamista ja lisäävät työharjoittelumahdollisuuksia.

Vastaus 1

Kommentti: Eri maahanmuuttajaryhmät ovat hyvin erilaisessa asemassa korkeakouluopintojen saavutettavuuden suhteen ja tilastojen mukaan juuri 2. polven maahanmuuttajilla on vaikeinta, vaikka jo hallitsevatkin suomen kielen ja kulttuurin.

Tavoite 31. Korkeakoulun kirjastopalvelut ovat saavutettavia

Vastaus 2

Kommentti: On tärkeätä, että kirjastohenkilöstöstä joku vastaa saavutettavuudesta ja että tämä henkilö on kirjastoammattilainen, mutta se voi mielestämme olla myös tietopalvelusihteri tms.

Tavoite 32. Opiskelija-/ylioppilaskunta sitoutuu saavutettavuuden toteuttamiseen

Vastaus 1

Kommentti: Ehkä se mihin kaivataan tarkennusta on kohta *"Yhdenvertaisuuden ja saavutettavuuden toteutumista opiskelija-/ylioppilaskunnan toiminnassa arvioidaan säännöllisesti"*. Kenen tehtävä on arvioida saavutettavuuden toteutumista? Onko tässä haettu sitä, että opiskelijakunta itse arvioi toimintaansa tältä osalta vai jokin muu taho?

Tavoite 33. Fyysisen saavutettavuuden eri osa-alueet otetaan huomioon korkeakoulun toiminnassa kokonaisvaltaisesti

Vastaus 1

Tavoite 34. Peruskorjausten yhteydessä rakennuksen fyysistä saavutettavuutta kehitetään esteettömyyskartoituksen pohjalta

Vastaus 1

Kommentti: Tavoitteet 33 ja 34 ovat erinomaisia.

Tavoite 35. Korkeakoulun fyysiset ympäristöt ja palvelut suunnitellaan ja toteutetaan saavutettaviksi yhteistyössä tilojen käyttäjien kanssa

Vastaus 1

Kommentti: Pelastussuunnitelma pitää päivittää ja tarkistaa vuosittain.

Tavoite 36. Digitaalisten palvelujen saavutettavuutta edistetään korkeakoulussa suunnitelmallisesti. Varmistetaan, että mahdollisimman moni vammainen, toimintarajoitteinen ihminen voi käyttää verkkosivustoja itsenäisesti.

Vastaus 1

Tavoite 37. Vahvistetaan digiosaamista läpi elämän.

Vastaus 1

Kommentti: Korkeakouluille on tärkeitä tukea opiskelijoiden kaikkia geneerisiä taitoja.

Tavoite 38. Korkeakoulun viestintä edistää yhdenvertaisuutta ja saavutettavuutta

Vastaus 1

Kommentti: Tavoite pitäisi olla: Korkeakoulun viestintä on saavutettavaa.

Tavoite 39. Viestinnän saavutettavuus otetaan huomioon koko korkeakoulu yhteisön toiminnassa

Vastaus 1

Tavoite 40. Henkilöstöllä on edellytykset saavutettavan viestinnän toteuttamiseen ja kehittämiseen

Vastaus 1

Tavoite 41. Opetus- ja kulttuuriministeriö valmistelee maahanmuuttajien valmentavaa koulutusta koskevat säännökset yliopistolakiin

Vastaus 1

Tavoite 42. Korkeakoulut vahvistavat yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa SIMHE (Supporting Immigrants in Higher Education) -korkeakoulujen toimijuutta ja osana korkeakoulujen kansainvälistymisohjelmaa tukevat palveluiden laajenemista korkeakoulujärjestelmän sisällä.

Vastaus: 1

Tavoite 43. Korkeakoulut kehittävät ja ottavat käyttöön systemaattisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimintamallin maahanmuuttotasaisten hakijoiden ja opiskelijoiden sekä muiden korkeakoulutuksessa aliedustettujen ryhmien ja vähemmistöjen tavoittamiseksi ja heidän opintojensa etenemisen seurannan, saavutettavan viestinnän, ohjauksen ja tuen tehokkaaksi kohdentamiseksi. Tämä mahdollistaa myös toimivamman ohjauksen tarjoamisen.

Vastaus 1

Kommentti: Tavoite olisi hyvä kirjoittaa selkeämmäksi, se on näin kirjattuna vaikeasti ymmärrettävä.

Tavoite 44. Korkeakoulut tarjoavat monipuolisesti pätevyitysmiskoulutuksia. Eri hallinnonalojen ja korkeakoulujen yhteistyönä selvitetään pätevyitysmiskoulutuksen tarjonta, tarjonnan kehittämistarpeet ja toiminnan vakiinnuttaminen.

Vastaus 1

Tavoite 45. Maahanmuuttajanuorten valintojen monipuolistamiseksi toteutetaan valtakunnallinen pilottihanke, jonka puitteissa tiivistetään korkeakoulujen, toisen asteen oppilaitosten,

peruskoulun ja huoltajien yhteistyötä. Varmistetaan, että niiden nuorten vanhemmilla, jotka eivät tunne suomalaista koulutusjärjestelmää ja koulutuspolkuja, saavat tarvittavan ymmärryksen ja tuen nuorten valintojen tukemiseen.

Vastaus 1

Kommentti: Pidämme tärkeänä myös sitä, että korkeakouluopintojen vaativuus myös ymmärretään ja että eri aloilla on erilaisia vaatimuksia. Kaikista ei voi tulla lääkäreitä, vaikka korkeakoulussa opiskeluun on kykyä ja tukea.

Tavoite 46. Korkeakoulut varmistavat, että luottamukselliset häirintäyhdyshenkilöiden palvelut ovat sujuvasti ja viivytyksettä opiskelijoiden käytettävissä. Häirinnän kitkemiseksi (mm. rasistiseksi koettu kielenkäyttö ja kohtelu opetuksessa ja korkeakoulun muissa toiminnoissa) korkeakoulut vahvistavat opiskelijoiden yhdenvertaisuutta ja mahdollisuuksia saada äänensä kuulluksi ja että häirintä ei jatku.

Vastaus 1

Kommentti: Vakiintuneet toimintatavat tarvitaan kaikessa häirinnässä ja epäasiallisenkohtelun asioissa.

Tavoite 47. Maahanmuuttotaustaisten opiskelijoiden tarveharkintaisen tuen tarve tulee tunnistaa. Korkeakoulut hakevat aktiivisesti positiivisen erityiskohtelun muotoja, jotka edesauttavat opiskelijoita, erityisesti ulkomaalaistaustaisia opiskelijoita hakuvaiheessa ja edistävät heidän opintojensa sujumista, kokemustaan osallisuudesta sekä heidän ohjautumistaan työelämään.

Vastaus 1

Kommentti: Tavoitteessa voisi tarkentaa, mitä tukea tarkoitetaan.

Tavoite 48. Kotimaisten kielten opintojen tulee tukea akateemisen kielitaidon kehittymistä koko opintopolun ajan. Korkeakoulut tunnistavat maahanmuuttotaustaisten opiskelijoiden asiantuntijatasen kielen kehittymiseen liittyvät tarpeet, suunnittelevat johdonmukaisesti eteneviä opintopolkuja opiskelijan kielelliselle kehitymiselle ja takaavat opiskelijoille tarpeita vastaavan kieliopetuksen saatavuuden. Korkeakoulut tarjoavat edistyneemmän tason S2- opintojen kursseja verkko- ja lähiopetuksena ja kieltenopetusta tarjotaan myös oman korkeakoulun ulkopuolisille opiskelijoille

Vastaus 1

Kommentti: Tavoite on hyvä mutta olisi tärkeätä tukea myös suomenkielisten opiskelijoiden suomen kielen osaamista. Kaikilla ei toisen asteen tutkinnon jälkeen ole valmiuksia hyvään suomen kieleen.

Tavoite 49: Opetus- ja kulttuuriministeriö varmistaa osaltaan, että lainvalmistelussa ja lakien toimeenpanossa huomioidaan tarkoituksenmukaisella tavalla YK:n vammaisyleissopimuksen mukaiset velvoitteet ja edistää YK:n vammaisten henkilöiden oikeuksien yleissopimuksen kansallisen toimintaohjelman toteutusta.

Vastaus 1

Tavoite 50. Korkeakoulut edistävät vammaisten henkilöiden yhdenvertaista osallistumista korkeakoulutukseen lisäämällä tietoisuutta vammaisten henkilöiden oikeuksista.

Vastaus 1